

วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ครูมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศ เพราะครูเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรคนให้สามารถสร้างสรรค์ความเจริญแก่ครอบครัวและสังคมตลอดจนประเทศชาติ ดังนั้น นานาประเทศจึงต้องการครูที่มีสมรรถภาพเพื่อรับภาระหน้าที่ในการให้การศึกษอบรมเยาวชน ให้เป็นพลเมืองดีที่มีคุณภาพก่อรูปด้วยความรู้ ความคิด และความสามารถ ในการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันและแก้ปัญหาของตนและของส่วนรวมได้อย่างมีเหตุผล ทั้งยังต้องมีคุณธรรมเป็นเครื่องชี้แนวทางชีวิตที่เที่ยงอันจะก่อให้เกิดสันติสุขในสังคมด้วย อาชีพครูจึงจำเป็นต้องอาศัยทักษะ และความมีศรัทธาในอาชีพอย่างมากโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครูสังคมศึกษาซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการพัฒนาพลเมืองดีซึ่งจะต้องมีคุณสมบัติอื่น ๆ อีกหลายประการ เช่น ความรู้ในสาขาวิชาที่ตนสอน ความสามารถในการวางแผนการสอนและใช้เทคนิคการสอน อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนและสภาพของโรงเรียน ตลอดจนการมีบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ดี และมีคุณธรรมของครู อันจะก่อให้เกิดศรัทธาที่จะเรียนรู้จากครู กล่าวโดยสรุปก็คือ การที่จะพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพได้นั้น จะต้องเริ่มที่สมรรถภาพของครูก่อน

ได้มีนักการศึกษาทั้งในประเทศและในต่างประเทศทำการศึกษาเกี่ยวกับสมรรถภาพของครูไว้มาก ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการทำการวิจัยครั้งนี้ และได้สรุปผลงานและแนวคิด จากตำรา วารสาร และสิ่งพิมพ์ ตลอดจนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ความหมายของสมรรถภาพครู
2. สมรรถภาพของครูสังคมศึกษา
3. วิธีการเสริมสมรรถภาพของครูทั่วไป
4. วิธีการเสริมสมรรถภาพทางการสอนของครูสังคมศึกษา

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลงานดังกล่าวมานี้โดยแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ ผลงานสรุปจากสิ่งพิมพ์ ประเภทตำรา วารสารและเอกสารต่าง ๆ กับ ผลสรุปของงานวิจัยในประเทศ และในต่างประเทศ

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของ "สมรรถภาพของครู"

สาโรช บัวศรี (2515: 14) ได้อธิบายความหมายของคำว่า "สมรรถภาพของครู" ว่า สมรรถภาพของครูหมายถึง "ความสามารถในการทำการสอนได้เป็นอย่างดี สามารถอบรมแนะแนวการปกครอง และการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนได้เป็นอย่างดี สามารถสร้างสัมพันธภาพอันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน สามารถเป็นครูชั้นอาชีพ สำหรับความมีน้ำใจนั้นได้แก่น้ำใจที่จะมุ่งฝึกสอนอบรมศิษย์อย่างเต็มที่ มีน้ำใจที่จะบังคับและฝึกฝนตนเองเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีของศิษย์ และมีน้ำใจที่จะวางตนให้สมเกียรติของครู"

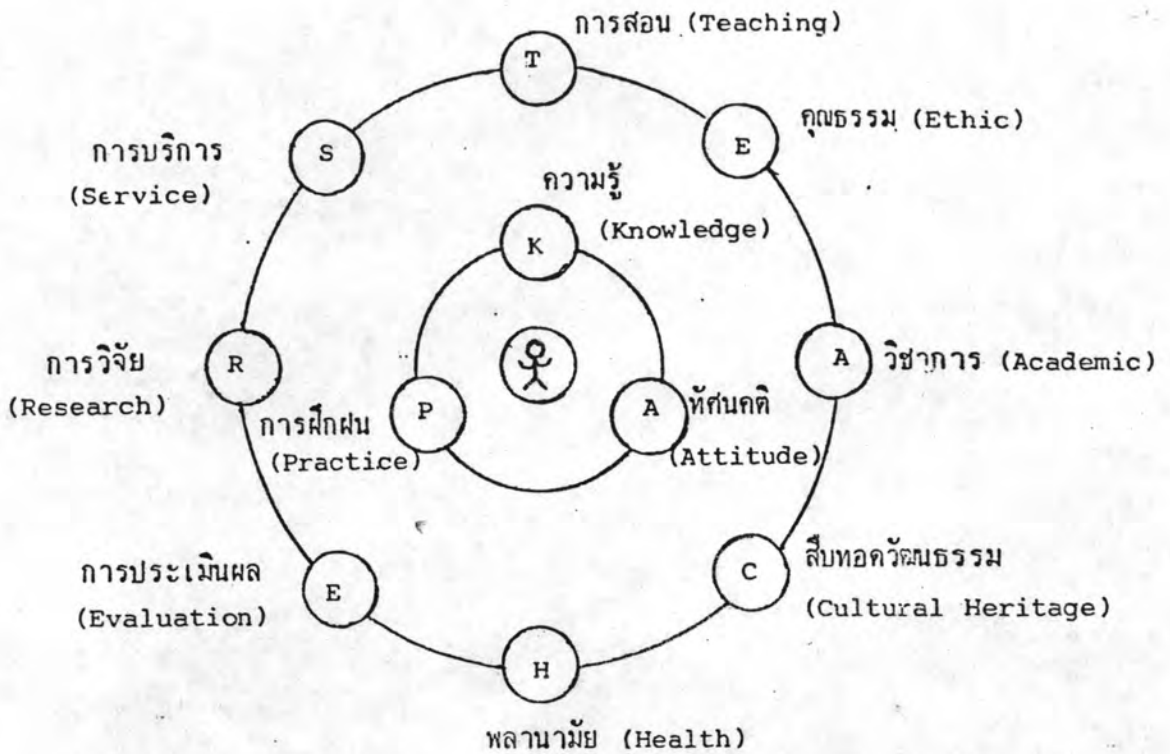
ชมพันธ์ กุญชร ณ อยุธยา (2519: 10) นิยามความหมายของสมรรถภาพของครูว่า หมายถึง "ความรู้ ทักษะและเจตคติที่ผู้เป็นครูพึงมีในการที่จะช่วยให้เด็ก เรียนได้พัฒนาทางด้านปัญญา สังคม อารมณ์และร่างกาย"

ธีระ สุมิตร (2519: 83) สรุปว่าครูที่มีสมรรถภาพต้องเป็นผู้ที่มีทักษะ สามารถที่จะสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถดำเนินการตามกระบวนการเพื่อช่วยเหลือให้ผู้เรียนมีทักษะในการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เข้าใจวิธีการประเมินผลการพัฒนาของนักเรียน โดยใช้หลักเกณฑ์ที่ยอมรับในการพิจารณาคัดสินและรู้จักแก้ไขพฤติกรรมของคนให้เหมาะสม

สวัสดี สุคนธ์รังษี (2517: 32) ได้สรุปถึงลักษณะของครูที่มีสมรรถภาพว่าควรมีลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. มีความรู้ในเรื่องเนื้อหาวิชาการ วิชาครู และวิชาที่ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่การงาน
2. มีทักษะในการสอนและปฏิบัติหน้าที่การงาน
3. มีคุณค่าของความเป็นครู หรือคุณธรรมของครู หรือจรรยาบรรณของครูในแง่ที่ครูควรมีคุณธรรม รักอาชีพครู ใฝ่หาความรู้ใหม่ ๆ และเสนอรูปแบบของครู (Teacher's Model)

ดังนี้

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2517: 3) ได้ชี้ให้เห็นลักษณะของครูที่ดีไว้ 7 ประการ ตามแนวคิดของพระพุทธเจ้า คือ

1. ปิโย คือมีเส้นที่เป็นที่รัก จูงใจให้ศิษย์เข้ามารับการสอน
2. ครู คือเป็นบุคคลที่มีใจคอหนักแน่น มีจิตใจมั่นคง
3. ภาวนีโย คือเป็นผู้ที่ศิษย์จะยกย่องได้อย่างเต็มใจ
4. วัตตะตา คือมีหน้าที่ตักเตือน ห้ามปรามมิให้ศิษย์กระทำชั่ว
5. วจนกฺขโม คือจะต้องออกทนต่อด้วยคำล่วงเกินของศิษย์ได้
6. คมภีวีรภี กตุตตะตา คือมีความรู้เข้าใจองแท้ ในเรื่องที่ตนสอน รู้จักการสอนจาก

ง่ายไปหายาก จากสิ่งที่รู้ไปยังสิ่งที่ไม่รู้

7. โน จฏฐาเน นิโย ชาย คือจะต้องไม่ชักจูงศิษย์ไปในทางเสียหายหรือไม่ถูกต้อง

สุรินทร์ สรสิริ (2519: 15) มีความเห็นว่าครูที่มีสมรรถภาพจะต้องมีคุณลักษณะ 6 ประการ คือ

1. บุคลิกภาพที่ดี คือมีรูปร่างหน้าตาดี เชื่อมั่นในตนเอง วาจาดีและปรับตัวดี
2. การจัดห้องเรียนดี มีความเหมาะสมในบรรยากาศ ถูกสุขลักษณะ เก็บอุปกรณ์ต่าง ๆ

ไว้อย่างเหมาะสม

3. มีความสัมพันธ์อันดีกับนักเรียน
4. การสอนดี มีการเตรียมการสอนตามหลักสูตรและสอนได้ความนั้น และครูจะต้องมีความรู้ในเรื่องที่สอนเป็นอย่างดี

5. มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพครู จะต้องมีการรยามารยาทและวินัยตามระเบียบประเพณีของครู และศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ

6. มีความสัมพันธ์กับผู้ปกครองดี

นอกจากนั้นครูที่มีสมรรถภาพยังควรมีพฤติกรรม ดังนี้

1. ตรงต่อเวลา
2. มาทำงานเป็นเนืองนิตย์
3. เตรียมการสอนสม่ำเสมอ
4. เป็นตัวอย่างที่ดีของนักเรียน
5. ทำงานเสร็จเรียบร้อย รวดเร็ว
6. รู้และรับผิดชอบขอบข่ายงานของตน
7. หมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ
8. ไม่ถือเอาถือเราและมีความสามัคคีกลมเกลียว
9. ต้องมีการรยามารยาทและวินัยตามระเบียบประเพณีของครู
10. ประจบหัวหน้าสถานศึกษาด้วยการทำงานตามหน้าที่ที่กำหนดให้ มิใช่คอยเสนอหน้า และสอพลอด้วยการพูด เรื่องที่ไม่เป็น เรื่องให้นายทราบแล้วก็ทำให้นายและลูกน้องแตกกัน
11. ช่วยงานพิเศษเมื่อได้รับการขอร้อง

อัมไพ สุจริตกุล (2520: 13) ได้อธิบายถึงลักษณะของครูที่พึงปรารถนา ดังนี้

1. มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน วิชาครู ตลอดจนหน้าที่และงานของครู
2. มีคุณธรรมนิยม ซึ่งประกอบด้วยคุณธรรม จริยธรรม ทศนคติที่ดีต่อการเป็นครู และน้ำใจครู
3. มีความสามารถในการสอน สามารถถ่ายทอดความรู้ แนะนำวิธีทางแห่งปัญญา และอบรมชักนำเด็กไปสู่หนทางที่เที่ยง

คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา (2521: 25-27) ได้เสนอบทบาทและลักษณะครูที่พึงประสงค์ไว้ในเรื่อง "การศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม" ดังนี้

1. รักการอ่าน การศึกษา ค้นคว้า วิจัย และทดลองเพื่อที่จะนำผลมาปรับปรุงตนเอง ให้ทันสมัยอยู่เสมอ

2. มั่นใจ เลื่อมใส ศรัทธา และมีจรรยาบรรณในอาชีพครู
3. มีความคิดเป็นตัวของตัวเอง มีวิจารณ์ญาณ และรู้จักไตร่ตรองหาเหตุผลก่อนตัดสินใจ
กล้าแสดงออกเพื่อเผยแพร่ความคิดเห็น หรือความรู้ใหม่ ๆ ต่อสาธารณะ
4. มีศีลธรรมจรรยา
5. ขยัน มัธยัสต์ ไม่เห็นแก่ความเจริญทางวัตถุเกินกว่าคุณธรรมและจริยธรรม
6. เปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้นำในการเรียนมาเป็นผู้กระตุ้นนักเรียนให้เกิดความคิดริเริ่ม สนับสนุนให้นักเรียนมีบทบาทสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ ช่วยแนะให้ผู้เรียนมีหลัก รู้จักวิธีศึกษา ค้นคว้า ใช้ความคิดอย่างอิสระ และมีเหตุผล ตลอดจนสามารถเลือกทางของตนเองได้
7. ฝึกนักเรียนสามารถทำงานรวมกลุ่ม กล้าแสดงออกและวิเคราะห์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เคารพกฎของสังคมในการอยู่ร่วมกัน รู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบ สิทธิ และรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม
8. สนใจศึกษาความแตกต่างของศิษย์ และให้ความรักสนใจเอาใจใส่โดยเท่าเทียมกัน
9. ค้นหาความสนใจ ความสามารถ และความถนัด ของนักเรียนแต่ละคนเพื่อหาทางส่งเสริม แนะนำการเลือกวิชา อาชีพ ได้เหมาะสม
10. ส่งเสริมให้นักเรียนฝึกฝนในคุณธรรมและจริยธรรมมากกว่าวัตถุ รักษาเอกลักษณ์วัฒนธรรมของชาติ รวมทั้งความเข้าใจในวัฒนธรรมของชาติอื่น
11. มีความรู้และสนใจในการเกษตรและสามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเกษตรในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี
12. ส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตยแก่ชุมชน โดยประพฤติเป็นแบบอย่าง
13. รักความยุติธรรม และกล้าหาญที่จะต่อสู้เพื่อความเป็นธรรมของสังคมด้วยปัญญาและสติ โดยคำนึงถึงขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมและตามสิทธิแห่งกฎหมาย
14. เข้าร่วมในกิจกรรมด้านต่าง ๆ ของท้องถิ่นอย่างเต็มใจ และเป็นพี่ปรึกษาช่วยแก้ปัญหาของท้องถิ่นเพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

บรรจง ชูสกุลชาติ (2521: 40-49) ได้กล่าวถึง วิทยุแห่งการเป็นครูในเรื่อง "Teaching Spirit" ซึ่งสรุปได้ว่าครูควรมีวิทยุครู อันได้แก่

1. เป็นผู้ที่เชื่อถือได้ เพราะมีคุณธรรมและความจริงใจ
2. มีมารยาท

3. มีความใฝ่สูง
4. เห็นความสำคัญของเด็ก เข้าใจและรู้จักเด็ก
5. รู้จักสุขภาพอนามัย
6. มีอุทิศตน
7. ไม่เล่นพรรคเล่นพวก มีறிโศตตบปะและยึดมั่นในความถูกต้อง
8. ร่วมในกิจกรรมแบบต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ
9. รักโรงเรียน
10. อคทน
11. สุจริตใจต่ออาชีพและชาติบ้านเมือง
12. ภูมิใจในอาชีพของตน
13. มีเชาวน์ไว ไหวพริบดี
14. ร่วมงานเป็นคณะได้

พนัส หันนาภินทร์ (2521: 181-182) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถภาพของครูว่า ผู้ที่จะประกอบอาชีพครูจะต้องมีความสามารถในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. มีความรู้ความสามารถในวิชาสามัญทั่วไป ซึ่งถือว่าเป็นวิชาพื้นฐานที่จะสร้างความเป็นมนุษย์ที่เหมาะสมแก่สังคมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่
2. มีความรู้ความสามารถในวิชาที่จะนำไปใช้สอน ได้แก่ วิชาที่เตรียมไว้สำหรับสอน อาจจะเป็นวิชาการหรือวิชาชีพก็ได้
3. มีความสามารถในด้านวิชาชีพ เพื่อสร้างความสามารถในการใช้เทคนิคต่าง ๆ ที่จะนำไปประกอบอาชีพให้ได้ผลดี เช่น การสอนจะต้องรู้ทั้งวิธีการสอนทั่วไป และวิธีการสอนในแต่ละแขนงวิชา

กมล สุคประเสริฐ และคณะ (2523: 3) ได้อธิบายลักษณะของครูที่มีสมรรถภาพว่ามีคุณสมบัติที่เป็นผลมาจากความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติ และอุปนิสัยหรือบุคลิกภาพ ซึ่งมีผลทำให้เกิดความสามารถในการทำพฤติกรรมต่าง ๆ ที่พึงปรารถนาได้

เจมส์ อี เวแกนค์ (James E. Weigand 1971: 313-315) ได้สรุปว่า ครูที่มี
สมรรถภาพควรจะมีลักษณะดังนี้

1. สามารถคำนึงถึงระดับสติปัญญาของผู้เรียน เพื่อจะได้สอนตามความแตกต่างของ
แต่ละบุคคล
2. สามารถปฏิบัติตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. สามารถใช้คำถามที่ช่วยให้เด็กคิด ซึ่งควรเป็นคำถามที่ชัดเจนและกระตุ้นให้ผู้เรียน
นำประสบการณ์เดิมของตนขึ้นมาใช้
4. สามารถสอนได้อย่างมีลำดับขั้น
5. มีเทคนิคในการวัดและประเมินผล
6. พัฒนาให้เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
7. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

แฮนส์ โอ แอนเดอร์สัน (Hans O. Anderson 1972: 98) สรุปว่า สมรรถภาพของครู
หมายถึงพฤติกรรมของครูที่อาจสังเกตได้ และพฤติกรรมนี้จะมีผลต่อกระบวนการเรียนของนักเรียน
ในทางบวก ได้แก่ การเขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม การใช้คำถามแบบต่าง ๆ และการใช้
เทคนิคในการตั้งคำถาม เป็นต้น

มาร์กาเร็ต ลินซี (Margaret Lindsey 1973: 181) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถภาพ
ที่สำคัญของครูไว้ว่า ครูที่มีสมรรถภาพจะสามารถจัดการเรียนการสอน วางแผนการสอน การจัด
ชั้นเรียน รับผิดชอบและใฝ่ความรู้ในการฝึกตนเองเสมอ ๆ และเป็นบุคคลที่สามารถทำให้สังคม
เปลี่ยนแปลง

มาร์ติน เฮเบอร์แมน และที เอ็ม สตินเน็ตต์ (Martin Haberman and T.M. Stinnett
1973: 77-85) ได้เสนอแนะเกี่ยวกับสมรรถภาพของครูที่ดีไว้ 9 ประการ ดังนี้

1. ความรู้ในเนื้อหาวิชาและทักษะในด้านวิธีสอน ผู้ที่จะเป็นครูจะต้องมีความรู้ในเนื้อหา
วิชาดีและมีทักษะในการเลือกวิธีสอนอย่างเหมาะสม
2. จริยธรรมและค่านิยมของผู้ที่จะเป็นครู เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพราะค่านิยมของครู
จะเป็นเครื่องกำหนดแนวทางความประพฤติและการวางตัวของครูในอนาคต

3. มโนทัศน์ หรือความคิดรวบยอด ผู้เป็นครูจะเลือกเรียนรู้มโนทัศน์ที่สำคัญที่เป็นประโยชน์ในการทำงานมากกว่าที่จะเรียนรู้ทุกสิ่งทุกอย่างอย่างกว้างขวาง
4. จิตวิทยาพัฒนาการ ครูจะต้องรู้และสามารถอธิบายเกี่ยวกับพัฒนาการทางร่างกาย ทางอารมณ์และทางสังคมของกลุ่มเด็กที่ตนจะไปสอนได้เป็นอย่างดี
5. สิ่งแวดล้อมทางสังคม ผู้สอนจะต้องรู้และเข้าใจถึงความกดดันทางสังคมที่จะเกิดขึ้นแก่เด็ก ดังนั้นครูจะต้องเรียนวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาทางการศึกษา
6. หลักการเรียนรู้ มีความสำคัญมาก ครูจะต้องรู้ว่าโดยทั่วไปธรรมชาติของนักเรียนที่จะเรียนรู้เป็นอย่างไร
7. วิชาครู หลักสูตรการฝึกหัดครูทุกหลักสูตรจะต้องจัดให้มีการเรียนวิธีสอนวิชาต่าง ๆ เช่น วิธีสอนสังคมศึกษา วิธีสอนศิลปะ วิธีสอนวิทยาศาสตร์ วิธีสอนคณิตศาสตร์ และวิธีสอนอื่น ๆ
8. ปรัชญาของตนเองผู้ที่จะเป็นครูต้องเข้าใจมโนทัศน์เกี่ยวกับตนควบคู่ไปกับการเข้าใจเด็กด้วย
9. การปรับคนให้เหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลง ครูจะต้องเข้าใจหลักปรัชญาสากลที่กล่าวไว้ว่า "ไม่มีสิ่งหนึ่งสิ่งใดดำรงมั่นคงตลอดกาล ทุก ๆ สิ่งมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา" ครูต้องพยายามปรับตัวให้เข้ากับ ความเปลี่ยนแปลงในเรื่องหลักสูตรและวิธีสอน

เอกสารการวิจัยของมหาวิทยาลัยมิชิแกนสเตท (Proposal Development Team, School of Teacher Education Michigan State University 1975: 14-20) ได้รายงานผลของการที่มหาวิทยาลัยได้เชิญผู้บริหารครูระดับมัธยมศึกษาและระดับประถมศึกษา และตัวแทนครูจากชนบทมาประชุมร่วมกันเป็นเวลา 3 วัน เพื่อหาคำนิยามของคำว่า "สมรรถภาพของครู" ซึ่งที่ประชุมได้ให้คำนิยามของสมรรถภาพของครูไว้ดังนี้

1. สมรรถภาพเป็นพฤติกรรมการสอนที่สามารถสังเกตและวัดได้
2. สมรรถภาพทั่วไป (General Competencies) เป็นพฤติกรรมการสอนของครูที่มีประสิทธิภาพ โดยสามารถวัดและสังเกตได้จากการปฏิบัติงานของครู เช่น การสอนแบบสืบสอบ (Inquiry) การใช้วิธีผสมที่เหมาะสมกับเด็ก การใช้สื่อการสอนอย่างคุ้มค่า

3. ครูที่มีสมรรถภาพสามารถทำให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมได้ตามจุดมุ่งหมายที่ครูได้ตั้งไว้

จากความหมายของคำว่าสมรรถภาพเท่าที่กล่าวมานี้พอสรุปได้ว่า "สมรรถภาพของครู" ก็คือ ความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจ ตลอดจน ความชำนาญที่ครูแสดงออกทางพฤติกรรมให้สังเกตและวัดได้

โฮเมอร์ โคเกอร์ (Homer Coker 1976: 54) สรุปว่า ครูที่มีสมรรถภาพสูง คือ ครูที่ประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหาทุกชนิด

จีน อี ฮอลล์ และโฮเวอร์ค แอล โจนส์ (Gene E. Hall and Howard L. Jones 1976: 48-49) สรุปว่า สมรรถภาพครูควรจะครอบคลุมองค์ประกอบต่อไปนี้

1. สมรรถภาพด้านความรู้ คือความรู้ความเข้าใจทั้งในเนื้อหาวิชาความรู้เกี่ยวกับวิธีสอนและมนุษยสัมพันธ์
2. สมรรถภาพด้านเจตคติ ซึ่งเกี่ยวกับค่านิยมและทัศนคติ
3. สมรรถภาพในด้านการปฏิบัติซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ต้องอาศัยสมรรถภาพข้อ 1 และข้อ 2 เป็นพื้นฐาน
4. สมรรถภาพทางการปฏิบัติที่จะเกิดผลต่อการเรียนรู้
5. สมรรถภาพในการศึกษาค้นคว้า

สรุปได้ว่า "สมรรถภาพของครู" คือ ความสามารถของครูในการแสดงพฤติกรรม อันจะมีผลต่อความเจริญงอกงามของนักเรียน ทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ซึ่งอาจแบ่งได้เป็นสมรรถภาพด้านการสอน สมรรถภาพทางด้านวิชาการ สมรรถภาพด้านบุคลิกลักษณะ เช่นการมีมนุษยสัมพันธ์ดี มีศีลธรรมจรรยาและที่สำคัญคือต้องมีคุณธรรมเป็น เครื่องขึ้นนำการดำเนินงานชีวิตที่ดำรงมั่นจะเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ศิษย์

สมรรถภาพของครูสังคมศึกษา

ครูสังคมศึกษาจำเป็นต้องมีสมรรถภาพที่นอกเหนือไปจากที่ครูผู้สอนวิชาอื่น ๆ ings มี เพราะเนื้อหาวิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทั้งทาง

ด้านกายภาพและทางด้านสังคม และหน้าที่โดยตรงของครูสังคมศึกษา คือการเตรียมผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดีของสังคม ฉะนั้นครูสังคมศึกษาจึงต้องมีคุณสมบัติขั้นพื้นฐานกว้างขวางและลึกซึ้งเป็นพิเศษ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สมรรถภาพด้านการสอน สมรรถภาพด้านวิชาชีพ สมรรถภาพด้านวิชาการ และสมรรถภาพด้านมนุษยสัมพันธ์ จึงจะสามารถพัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่มีประสิทธิภาพได้

นิมมวล ทศวัฒน์ (2526: 54-55) กล่าวว่าสมรรถภาพด้านการสอนของครูสังคมศึกษา หมายถึง การมีทักษะในการเตรียมประสบการณ์การเรียนการสอน การประยุกต์ใช้เทคนิคการสอนต่าง ๆ รวมทั้งหลักจิตวิทยาเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่หลักสูตรกำหนดไว้

สมรรถภาพด้านวิชาชีพของครูสังคมศึกษาหมายถึง ความรู้ความเข้าใจในองค์ประกอบต่าง ๆ ของวิชาชีพ คือ มีความเข้าใจในหลักสูตรมัธยมศึกษาและหลักสูตรวิชาสังคมศึกษามีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาการเรียนของผู้เรียนและทฤษฎีการเรียนรู้ ทั้งยังต้องมีทักษะในการผลิตและใช้สื่อการสอนตลอดจนการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

สมรรถภาพด้านวิชาการของครูสังคมศึกษาหมายถึง มีความรู้ความเข้าใจในขอบข่ายและเนื้อหาวิชาสังคมศาสตร์ ตลอดจนความรู้ในสาขาวิชาอื่น ๆ ที่สามารถนำมาสัมพันธ์กับเนื้อหาวิชาที่สอน ใฝ่หาความรู้ความก้าวหน้าทางวิชาการและการให้บริการแก่ชุมชน

สมรรถภาพด้านมนุษยสัมพันธ์ของครูสังคมศึกษาหมายถึง ความสามารถในการสร้างสัมพันธ์อันดีกับบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ นักเรียน เพื่อนร่วมงาน บุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียน และผู้ปกครอง เป็นต้น

จรรยา กุณมี (2520: 11-14) ได้กล่าวถึงลักษณะของครูสังคมศึกษาที่มีสมรรถภาพสูงดังต่อไปนี้

ก. คุณลักษณะส่วนบุคคล (Personal Characteristics) ประกอบด้วย

1. เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก
2. ไม่ฝักใฝ่ในลัทธิการเมืองใด
3. ซื่อสัตย์ต่อชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์
4. มีจรรยาครูสูง

5. มีความเยือกเย็น
6. ไม่ค่อมเครื่องทองของเมา
7. ไม่เล่นการพนัน
8. สามารถควบคุมความประพฤติและอารมณ์ได้ทุกสถานการณ์
9. เป็นคนสุภาพเรียบร้อย
10. เป็นคนสุขุมรอบคอบ
11. ปฏิบัติตนคล้ายบิดา มารดาของนักเรียน
12. เป็นผู้ที่มองโลกกว้าง
13. เป็นนักคัดลिनใจที่ดี
14. มีความกระตือรือร้น
15. พยายามปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ
16. สามารถประเมินผลพฤติกรรมการสอนของตนเองได้
17. สามารถใช้ภาษาได้คล่องแคล่วเหมาะสมกับกาลเทศะ
18. มีความเชื่อในการดำรงชีวิตแบบประชาธิปไตย
19. เป็นผู้ที่มีใจเอื้ออารี
20. มีวินัย
21. มีความรับผิดชอบ
22. อุทิศเวลาให้นักเรียน
23. เป็นคนทันสมัยอยู่เสมอ
24. ชอบการทัศนศึกษา
25. มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตนเองในทางที่ดี
26. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
27. ร่าเริง ยิ้มแย้ม แจ่มใส
28. แต่งกายเหมาะสม
29. เอาใจใส่ สนใจเห็นความสำคัญของเด็ก

ข. คุณลักษณะความสามารถทางวิชาการ (The Specialization in Subject Matter) ประกอบด้วย

1. มีประสบการณ์การวิจัยอย่างน้อยหนึ่งแขนงวิชา
2. สามารถในการแก้ปัญหาและดำเนินการสอนเกี่ยวกับข้อขัดแย้งต่าง ๆ และ
ปัญหาเรื่องค่านิยม
3. มีความรู้อย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับวัฒนธรรมและสังคม
4. มีความรู้อย่างกว้างขวางเกี่ยวกับความคิดรวบยอดและข้อสรุปทางสังคมศาสตร์

ค. คุณสมบัตินักวิชาชีพ (The Professional Education) ประกอบด้วย

1. สามารถใช้วิธีการหลาย ๆ วิธีในการสอนสังคมศึกษา
2. สามารถใช้อุปกรณ์การสอนแบบต่าง ๆ ตลอดจนการใช้ทรัพยากรในชุมชน
ประกอบการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ
3. สามารถเข้ากับนักเรียนได้ดี
4. สามารถแนะนำชี้แจง และเข้าใจนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ
5. สามารถในการพัฒนาหลักและสามารถประเมินผลตลอดจนเลือกโครงการทาง
สังคมศึกษาใหม่ ๆ มาใช้ในโรงเรียน
6. สามารถในทฤษฎีการเรียนรู้ให้เป็นประโยชน์ในการสอน
7. สามารถพัฒนาและใช้เทคนิคการวัดผลต่าง ๆ หลายวิธีการด้วยกัน

ง. คุณสมบัติเกี่ยวกับความรู้ทั่วไป (The General Education) ครูสังคมศึกษา
ต้องมีความรู้อย่างกว้างขวางรวมทั้งปรัชญา วรรณคดี ดนตรี ศิลปะ วิทยาศาสตร์ ตลอดจนทักษะ
ในการติดต่อกับบุคคลอื่น

น้อมจิตต์ ชูสุวรรณ (2522: 60-63) ได้เสนอว่าครูสังคมศึกษาต้องประกอบด้วย
คุณธรรมนิยม 4 ประการ คือ

1. จริยธรรมของครู คือความประพฤติที่ดีต่าง ๆ
2. คุณธรรมของครู คือธรรมที่ครูพึงยึดถือ อันเป็นการเอื้อประโยชน์ต่อหน้าที่ครู
3. ทัศนคติที่ดีต่อการเป็นครู คือ ความรู้สึกในทางที่ดีและยอมรับในความเป็นครู
4. น้ำใจครู คือพลังที่ก่อให้เกิดการทำหน้าที่ครูได้อย่างเต็มภาคภูมิ

นิมมวล ทศวัฒน์ (2526: 59) ได้สรุปเกี่ยวกับสมรรถภาพทางการสอนของครูสังคมศึกษา

1. มีความสามารถในการวางแผนการสอนได้เหมาะสมกับลักษณะหรือสภาพของผู้เรียน และสิ่งแวดล้อม
2. สามารถกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมในแนวทางที่ให้นักเรียนสามารถปฏิบัติได้ และสอดคล้องกับจุดประสงค์ของวิชาสังคมศึกษา
3. สามารถสร้างแนวคิดหรือความทึบรยออกจากบทเรียนได้ และส่งเสริมให้นักเรียนสามารถสรุปแนวคิดได้ด้วยตนเอง
4. เลือกและจัดลำดับเนื้อหาวิชาในบทเรียนก่อนและหลังได้อย่างเหมาะสมรวมทั้งสามารถดัดแปลงเนื้อหาวิชาได้เหมาะสมกับลักษณะนักเรียนและสภาพของท้องถิ่น สามารถนำเหตุการณ์ปัจจุบันมาสัมพันธ์กับเนื้อหาวิชา
5. สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความพร้อมของผู้เรียน ความแตกต่างระหว่างบุคคล และให้สัมพันธ์กับชีวิตจริงของผู้เรียนซึ่งสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
6. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดหลักการและกระบวนการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์และปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง เน้นการค้นคว้าหาความรู้ด้วยวิธีการวิทยาศาสตร์
7. จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่สอดคล้องกับวิชาสังคมศึกษาเพื่อเสริมความเข้าใจในบทเรียนและเพิ่มพูนประสบการณ์ กับทั้งฝึกให้นักเรียนทำงานร่วมกันแบบประชาธิปไตย
8. ผลิตและใช้สื่อการสอนได้เหมาะสมและสอดคล้องกับบทเรียน สามารถดัดแปลงวัสดุที่เหลือใช้มาทำอุปกรณ์ประกอบการสอน
9. กระตุ้นและสนับสนุนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้และเก็บรักษาอุปกรณ์
10. มีทักษะในการนำเข้าสู่บทเรียนได้อย่างน่าสนใจ และเร้าใจเพื่อให้นักเรียนเกิด ความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ต่อไป
11. สามารถใช้เทคนิคการสอนได้หลาย ๆ แบบซึ่งสอดคล้องกับสภาพการเรียนการสอน ลักษณะและสภาพของผู้เรียน เช่น การอภิปรายการค้นคว้ารายงาน การอธิบาย การยกตัวอย่างประกอบ เป็นต้น
12. มีทักษะในการตั้งคำถามที่ส่งเสริมให้นักเรียนคิดค้นและสามารถตอบคำถามของนักเรียนได้อย่างชัดเจนและแจ่มแจ้ง

13. มีทักษะในการสรุปทบทเรียน และสนับสนุนให้นักเรียนสามารถสรุปแนวคิดจากบทเรียนได้ด้วยตนเอง
14. มีทักษะในการนำหลักจิตวิทยามาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม เช่น การเสริมแรง การลงโทษ การปกครองชั้น การสร้างระเบียบวินัยของห้องเรียน
15. มีทักษะในการเขียนข้อสอบทั้งแบบปรนัยและอัตนัยและสามารถใช้เทคนิคการวัดผลอื่น ๆ ได้อย่างเหมาะสม
16. ประเมินผลการสอนของตนเองและปรับปรุงวิธีการสอนของตนให้ดีขึ้นอยู่เสมอ

ในประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นประเทศผู้นำทางด้านการศึกษาสมัยใหม่ ได้มีการตื่นตัวเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถภาพของครูสังคมนักศึกษาอย่างกว้างขวาง นักการศึกษาได้พยายามแสวงหาแนวทางในการผลิตครูที่มีสมรรถภาพและพัฒนาครูประจำการให้มีสมรรถภาพยิ่งขึ้นอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง และได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถภาพของครูสังคมนักศึกษาไว้มากมาย ที่สำคัญ ๆ เช่น

โจนาธาน ซี. แมคเลนดอน (Jonathan C. McLendon 1965: 513-516) เสนอว่าครูสังคมนักศึกษาควรมีความสามารถดังนี้

1. มีความรู้พื้นฐานในด้านสังคมศาสตร์อย่างลึกซึ้งและมากพอที่จะนำไปสัมพันธ์กับวิชาอื่น ๆ มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่ตนสอนและทันต่อสภาพเหตุการณ์ของโลก
2. มีประสบการณ์ทางสังคม ครูสังคมนักศึกษามีหน้าที่รับผิดชอบในการฝึกอบรมเยาวชนให้มีคุณค่าและเป็นพลเมืองดี สอนให้ผู้เรียนเข้าใจกิจการของสังคม รู้จักปรับตัวให้เข้ากับพัฒนาการของสังคม ดังนั้นครูสังคมนักศึกษาจึงควรมีส่วนร่วมในองค์การทางสังคม และเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน การร่วมกิจกรรมทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม จะช่วยให้ครูได้มีความรู้และประสบการณ์ไปแนะนำเด็กได้
3. มีความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย ครูสังคมนักศึกษามีความสำคัญในการฝึกนักเรียนให้มีคุณสมบัติตามลักษณะการปกครองของประเทศ ดังนั้นครูจะต้องเป็นนักประชาธิปไตย ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และใช้สิทธิเสรีภาพตามกฎหมาย
4. มีทักษะในการเป็นผู้นำของเด็กวัยรุ่น ครูสังคมนักศึกษาควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับเด็กและประชาชนในสังคม มีเทคนิคในการแนะนำการเรียนรู้อีกให้นักเรียนตลอดจนรู้จัก

พิจารณาแก้ปัญหาต่าง ๆ และตัดสินใจได้เหมาะสมทันต่อเหตุการณ์

5. มีความเป็นผู้นำในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ครูสังคมศึกษาจะต้องมีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน และเข้าร่วมในกิจกรรมนักเรียน เพราะกิจกรรมต่าง ๆ เป็นการสร้างประสบการณ์ทางด้านความรู้และสังคมให้เด็ก

เอควิน เฟนตัน (Edwin Fenton 1966: 19) กล่าวว่า ครูสังคมศึกษาที่ดี ควร มีสมรรถภาพในการสอนโดยพัฒนาผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. พัฒนาด้านความรู้ สามารถจดจำและระลึกถึงสิ่งที่ตนเรียนมา
2. พัฒนาด้านความสามารถและทักษะ สามารถที่จะหาข้อมูลและเทคนิคที่เหมาะสมให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ เพื่อที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหา หรือเผชิญกับประสบการณ์ใหม่ ๆ เช่น การสอนประวัติศาสตร์โดยวิธีสืบสอบ (Inquiry Method)
3. พัฒนาพฤติกรรมที่เกี่ยวกับความรู้สึก ท่าที อารมณ์ ค่านิยม ความซาบซึ้ง และเจตคติของผู้เรียนต่อบทเรียน เพื่อที่จะส่งเสริมการดำเนินชีวิตแบบประชาธิปไตย และช่วยให้นักเรียนพัฒนาแนวความคิดของตนด้วย

สรุปได้ว่าครูสังคมศึกษาที่มีสมรรถภาพนั้น ต้องมีความสามารถที่จะใช้เทคนิคการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน มีความเข้าใจที่จะพัฒนาผู้เรียนได้โดยใช้กระบวนการต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ มีความรู้คิในเนื้อหาวิชาที่สอน สามารถนำเอาความรู้จากสิ่งแวดล้อมมาสัมพันธ์กับเนื้อหาวิชาที่สอนได้ แต่ในปัจจุบันนี้สังคมได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว แม้แต่หลักสูตรวิชาสังคมศึกษาก็เปลี่ยนแปลงไปให้มีขอบเขตนี้อาวิชากว้างขวางขึ้นมาก ครูจึงไม่สามารถถ่ายทอดทุกสิ่งทุกอย่างให้ผู้เรียนได้ทั้งหมด ครูสังคมศึกษาที่มีสมรรถภาพในปัจจุบันจึงต้องเปลี่ยนบทบาทมาเป็นผู้ชี้แนะให้นักเรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ครูจะเน้นความสำคัญที่การพัฒนาทักษะมากกว่าการให้ความรู้เพียงประการเดียว เน้นความสำคัญของการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ความรู้ซึ่งเคยเป็นจุดหมายปลายทางของการสอน ได้เปลี่ยนบทบาทมาเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้นักเรียนบรรลุจุดหมายปลายทาง ดังที่ พิบูลศรี วาสนสมสิทธิ์ (2526: 51-81) ได้เสนอแนะว่า ครูสังคมศึกษาที่มีสมรรถภาพนั้น ไม่ควรนำความรู้มาถ่ายทอดให้นักเรียนและกำหนดให้นักเรียนเป็นผู้รับเพียง

ฝ่ายเดียว ครูควรเน้นที่ความสำคัญของวิธีการศึกษา การแสวงหาความรู้ วิธีค้นคว้า การคัดสรรใจ และแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล เน้นความสำคัญของการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตรประจำวัน การแสวงหาความรู้อย่างไม่หยุดยั้งเพราะความเจริญทางเทคโนโลยี ทำให้หนัก เรียนสามารถหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งวิชาการต่าง ๆ เช่น สื่อมวลชนทุกชนิดต่างก็เป็นแหล่งความรู้ที่เสนอความรู้ทั้งในเชิงบวกและลบได้อย่างไม่จำกัดขอบเขต ซึ่งต่างจากการถ่ายทอดความรู้ในห้องเรียนอย่างมากที่ ถูกจำกัดด้วยเวลา

วิธีการเสริมสมรรถภาพทางการสอนของครูทั่วไป

เนื่องจากครูที่มีสมรรถภาพมีบทบาทสำคัญต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศในฐานะเป็นผู้เตรียมพลเมืองที่มีสมรรถภาพให้แก่ประเทศ นักการศึกษาและสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครู จึงได้แสวงหาวิธีการเสริมสมรรถภาพของครูและจัดดำเนินการเสริมสมรรถภาพให้แก่ครูที่สอนในระดับต่าง ๆ ด้วยรูปแบบต่าง ๆ กันตลอดมา

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2522: 85-86) ได้กล่าวถึงการเสริมสมรรถภาพทางการสอนแก่ครูประจำการว่า ทำให้หลายประการ เช่น พิจารณาถึงโรงเรียนที่อยู่รอบ ๆ สถาบันฝึกหัดครูแล้วร่วมกันจัดตั้งศูนย์บริการทางการศึกษาแก่ครู (Teaching Center) โดยการดำเนินงานระหว่างวิทยาลัยครูกับกลุ่มโรงเรียนต่าง ๆ โดยมีหลักการคือส่งเสริมครูตลอดชีวิต (Life Long Teacher Education) ศูนย์บริการเหล่านี้จะเป็นแหล่งรวมของผู้เชี่ยวชาญด้านความรู้ ด้านบริการข่าวสาร การศึกษาแก่ครูเพื่อช่วยให้บรรดาครูทั้งหลายในกลุ่มโรงเรียนเหล่านี้มาเรียนรู้ร่วมกัน ส่งเสริมให้ครูได้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน กิจกันวิธีการสอนใหม่ ๆ มาเผยแพร่ที่ศูนย์เพื่อให้ครูทราบและทดลองนำไปใช้

สำหรับการเสริมสมรรถภาพทางการสอนแก่ครูในต่างประเทศนั้น อารณีย์ ชาคิมุรุษ (2522: 90-93) ได้แปลหนังสือเกี่ยวกับการศึกษาในโซเวียต (Soviet Education) ของไนเจล กรานท์ (Nigel Grant) ซึ่งกล่าวถึงการเสริมสมรรถภาพครูให้มีประสิทธิภาพไว้ว่า สหภาพโซเวียตได้เริ่มจัดทำตั้งแต่ปี ค.ศ. 1938 โดยจัดเป็นสถาบันพัฒนาวิทยฐานะ เพื่อเป็นศูนย์กลางในการให้คำแนะนำแก่ครูที่ต้องการฝึกอบรม ปัจจุบันมีศูนย์กลางฟื้นฟูความรู้ผู้ที่มอสโกมีสาขาตั้งอยู่ทุกคาบลาในเมืองใหญ่ ๆ มีสถาบันพัฒนาวิทยฐานะทั่วประเทศ สถาบันนี้ช่วยให้ครูก้าวหน้า

ต่อวิชาการใหม่ ๆ ทั้งในด้านเนื้อหาและระเบียบวิธีสอน สถาบันนี้จะจัดการอบรมสัปดาห์ละ 1 วัน และมีหลักสูตรทบทวนอย่างน้อย 1 ครั้ง ทุก ๆ 5 ปี ไม่มีการบังคับให้เข้ารับการอบรมเพราะสถาบันมีสถานที่ไม่เพียงพอ นอกจากนี้สถาบันได้จัดหลักสูตรพิเศษสั้น ๆ อบรมเต็มเวลา ผู้เข้าอบรมต้องจ่ายค่าอบรม หลักสูตรที่จัดจะเกี่ยวข้องกับปัญหาเฉพาะเรื่องและเปิดโอกาสให้ผู้สนใจสมัครเข้าอบรม นอกจากนี้จะแนะนำเกี่ยวกับระเบียบวิธีสอนแล้วสถาบันยังจัดเป็นเฉพาะภาควิชา 19 ภาควิชา เช่น ภาควิชาการสอนระดับประถมศึกษา ภาควิชาเฉพาะ ศึกษาวิชาหลักสำคัญที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสอน นอกจากนี้ยังมีภาควิชาการศึกษา ภาคหลักสูตรพิเศษ ห้องสมุด ภาพยนตร์ การศึกษา ห้องฝึกงาน ห้องปฏิบัติการซึ่งจะเข้าไปทดลองวิธีสอนด้วยตนเอง สถาบันยังได้ผลิตหนังสือเล่มเล็ก ๆ ว่าด้วยระเบียบวิธีสอนและปัญหาต่าง ๆ ของโรงเรียน สำหรับสถาบันฝึกหัดครู ได้จัดหลักสูตรฟื้นฟูความรู้ให้แก่ครูประจำการ ครูจะได้รับอนุญาตจากโรงเรียนให้เข้าศึกษาการสอนในวิชาเฉพาะของตน

พิงใจ ลินธวานท์ (2523: 18-25) ได้อธิบายสรุปถึงวิธีการเสริมสมรรถภาพทางการสอนของครูในประเทศออสเตรเลียว่า ได้มีการดำเนินงานทั้งในระยะที่นักศึกษากำลังศึกษาอยู่ในสถาบันฝึกหัดครู และในระยะที่ออกมาเป็นครูโดยสมบูรณ์ ในระยะที่เป็นนักศึกษานั้นได้จัดให้มีศูนย์บริการเทคโนโลยี (Resource Center) เพื่อสนองความต้องการ การเตรียมนักศึกษาครูให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ครูอย่างมีประสิทธิภาพ ศูนย์นี้จะช่วยให้นักศึกษาได้เรียนรู้หลักสูตร และวิธีการในเชิงปฏิบัติ ศูนย์นี้ประกอบด้วยห้องสมุดที่มีหนังสือและอุปกรณ์การสอนทั้งที่เป็นชุด และอุปกรณ์เดี่ยว สื่อการสอนนานาชนิดเพื่อให้ยืมใช้ได้ เช่นเดียวกับห้องสมุด มีห้องเตรียมการสอนซึ่งจัดให้เพื่อเตรียมการสอนเท่านั้น มีสถานที่ใช้แสดงสื่อการสอนเป็นเรื่อง ๆ ไป ศูนย์นี้เป็นประโยชน์มากสำหรับนักศึกษาและครู สำหรับการสนับสนุนแก่ครูประจำการนั้นมีทั้งให้ความรู้เป็นรายวิชา หรือเฉพาะเรื่องและแบบที่จัดให้เรียนเพื่อเพิ่มวุฒิ การสนับสนุนทางวิชาการที่น่าสนใจ คือ มีศูนย์การอ่าน (Reading Center) การที่ประเทศออสเตรเลียเน้นความสำคัญของการอ่าน เพราะจากการวิจัยพบว่า การอ่านเป็นประตูสำคัญไปสู่การศึกษาตลอดชีวิต การอ่านใช้ได้ทุกระดับวิชา การตั้งศูนย์การอ่านเพื่อจะสอนให้ครูทุกคนรู้จักเครื่องมือการทดสอบ การใช้สื่อที่ถูกต้อง และยังใช้เป็นแหล่งผลิตผู้เชี่ยวชาญในการอ่านเพื่อช่วยครูตามโรงเรียนต่าง ๆ อีกด้วย

นอกจากนี้ยังมีการจัดโครงการพัฒนาสมรรถภาพครู มีชื่อว่า The Corroll County Competency Based Teacher Certification Project (CBT) โครงการนี้ได้รับเงินอุดหนุนจาก

สถาบันการศึกษาของรัฐจอร์เจีย แผนนี้ได้จัดขึ้นเพื่อจำแนกและวัดสมรรถภาพของครู พฤติกรรมของครู การประเมินผลการเรียนของเด็ก การจัดโครงการนี้ก็เพื่อพัฒนาสมรรถภาพครู เพราะครูเป็นบุคคลสำคัญ พฤติกรรมของครูมีผลต่อเด็กมาก (Homer Coker 1976: 54) นอกจากนี้มหาวิทยาลัยในรัฐเพนซิลเวเนีย ได้มีโครงการวิจัยเกี่ยวกับการประเมินตัวครูผู้สอนโดยตัวเอง เพื่อครูจะได้รู้จักบทพร่องและนำมาแก้ไข เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของคนให้ดีขึ้น งานวิจัยนี้ ชื่อ The Teacher Self-Evaluation Project: A case study ซึ่งเรียกชื่อย่อว่า(TSEP) โครงการนี้จะทดลองทำ 3 ปี เป็นโครงการของสถาบันศูนย์การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเพนซิลวาเนีย ถ้าโครงการนี้ประสบผลสำเร็จก็จะเป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบการประเมินตนเองขึ้น ซึ่งจะมีผลต่อการสอนของครูด้วย ในระยะ 3 ปี ของโครงการนี้ได้ตรวจดูข้อเท็จจริงต่าง ๆ และสิ่งเกี่ยวเนื่องที่จะต้องจัดกิจกรรมสำคัญ ๆ รวมทั้งความต้องการประเมินโดยครู การพัฒนาวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน การสังเกตการพัฒนาของผู้เรียนและจากรายงานของผู้ปกครอง การพัฒนาขอบเขตของคำว่า "ครูดี" การใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ การสอนให้เด็กคิดเป็นพัฒนาแบบประเมินตัวครูเอง และการปฏิบัติอันเป็นประโยชน์ต่อตัวครู (John Michael 1978: 6072-A)

มาร์วิน วอร์เรน ไลน์เบิร์ก (Marvin Warren Feinberg 1974: 3561-A) ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิธีการจัดอบรมฝึกปฏิบัติครูประจำการเพื่อพัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพสูง ดังนี้

1. การจัดโครงการ ควรปรับปรุงให้เหมาะกับความต้องการของครูแต่ละคน
2. ควรมีการประเมินความต้องการ และความสนใจของครูเป็นรายบุคคล เพื่อนำไปพิจารณาสำหรับจัดในโอกาสต่อไป
3. ครูควรมีโอกาสร่วมกันในการวางแผน และเสนอวิธีการที่จะจัดโครงการส่งเสริมครูประจำการ
4. กำหนดจุดมุ่งหมายเฉพาะในการจัดแต่ละครั้ง
5. การจัดอบรมแต่ละครั้งควรคำนึงถึงความเหมาะสม
6. ควรจัดบริการแนะแนวและวิทยากรที่จะใช้ในการจัดโครงการอบรม
7. ควรจัดส่งเสริมครูประจำการในเวลาพิเศษ มากกว่าในวันที่เปิดสอนธรรมดา
8. ควรจัดให้มีการบันทึกภาพในการอบรมครูประจำการ ในลักษณะการสอนแบบจุลภาค
9. ควรจัดให้มีการวัด และประเมินผลให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่วางไว้แก่ครู

การพัฒนาสมรรถภาพของครูได้มีการปฏิบัติกันมาอย่างต่อเนื่องทั้งในประเทศและในต่างประเทศ ได้มีการวางโครงการและดำเนินงานอย่างมีเป้าหมายแน่ชัด โดยคำนึงถึงความต้องการของครูและมุ่งเน้นการปฏิบัติให้ได้ผลจริง ซึ่งสถาบันการศึกษาก็ได้จัดหาบริการทางวิชาการและเทคโนโลยีตลอดจนโอกาสให้แก่ครูได้ประเมินผลพัฒนาการของตนเอง

วิธีการเสริมสมรรถภาพทางการสอนของครูสังกัดศึกษา

การเสริมสมรรถภาพครูสังกัดศึกษานั้นควรจะมีการดำเนินการตั้งแต่ระยะการเตรียมครูสังกัดศึกษาในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ โดยการเตรียมโปรแกรมการเรียนการสอน และการคัดเลือกบุคคลที่มีคุณภาพเข้ามาศึกษา ตลอดจนการเสริมสมรรถภาพทางการสอนให้แก่ครูสังกัดศึกษาที่เริ่มประกอบอาชีพครูในระยะแรกและครูสังกัดศึกษาที่ทำการสอนมาเป็นเวลานานแล้ว และควรจัดให้ครูสังกัดศึกษาได้รับการเสริมสมรรถภาพอย่างต่อเนื่องและทั่วถึงด้วย จึงจะประสบผลสำเร็จสมความมุ่งหมาย

นิมมวล ทศวัฒน์ (2525: 46) ได้เน้นว่าการส่งเสริมสมรรถภาพครูสังกัดศึกษาใหม่เป็นสิ่งจำเป็นมากเพราะครูใหม่มักจะประสบปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการเรียนการสอนในระยะแรกอย่างมากและวิธีการที่จะเสริมสมรรถภาพครูสอนสังกัดศึกษาใหม่จะทำให้ดังนี้ คือ

1. ประมุขเทศครูใหม่ให้รู้ถึงระเบียบปฏิบัติ และการบริหารภายในโรงเรียนและภายในหมวดเพื่อเป็นการสร้างความประทับใจเบื้องต้นในทางที่ดี
2. แนะนำให้ศึกษาหลักสูตรมัธยมศึกษา และหลักสูตรสังกัดศึกษาให้เข้าใจถึงโครงสร้างจุดประสงค์ ตลอดจนการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน
3. แนะนำให้ศึกษาหนังสือเรียน หนังสืออ่านประกอบวิชาสังกัดศึกษาและคู่มือครูในระดับชั้นที่ได้รับมอบหมาย ให้ทำการสอนอย่างละเอียด และทำความเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง
4. แนะนำวิธีทำโครงการสอนหรือแผนการสอนประจำบทเรียนและเตรียมการสอนให้พร้อมก่อนลงมือสอน
5. แนะนำให้ทราบถึงอุปกรณ์ต่าง ๆ ของหมวดสังกัดศึกษาที่มีในโรงเรียน และนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด เช่น แผนที่ ลูกโลก แผนภูมิ หุ่นจำลอง และเครื่องมือทางเทคโนโลยี
6. แนะนำการสร้างอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เหมาะสมสอดคล้องกับบทเรียนและการสร้างอุปกรณ์จากวัสดุเหลือใช้ และทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น

7. แนะนำให้รู้จักแหล่งวิชาสำหรับค้นคว้าทั้งในและนอกโรงเรียน เพื่อนำมาประกอบการเรียนการสอน
8. แนะนำการออกข้อสอบแบบปรนัยและอัตนัย และการมอบหมายงานให้นักเรียนเพื่อเป็นคะแนนเก็บ
9. แนะนำการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในบทเรียนวิชาสังคมศึกษาที่น่าสนใจ และสนับสนุนให้ใช้เทคนิคการสอนใหม่ ๆ ตามที่ได้ศึกษามา เพื่อเป็นการทดลองผสมผสานระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติจริง
10. แนะนำการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน และชุมชน
11. แนะนำเทคนิคการปกครองชั้นเรียน และวิธีการฝึกให้นักเรียนมีวินัยในตนเอง
12. แนะนำการปรับปรุงบุคลิกภาพ และการวางตนในฐานะครูที่เหมาะสม ตลอดจนการสร้างสัมพันธ์อันดีกับผู้บริหาร เพื่อนร่วมงาน นักเรียน บุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียน ผู้ปกครองนักเรียนและบุคคลอื่น ๆ
13. แนะนำให้มีการประเมินผลตนเองอย่างสม่ำเสมอ
14. จัดให้มีการพบปะ เพื่อให้ครูใหม่ปรึกษาหารือปัญหาการสอน และการปฏิบัติงาน

ในการส่งเสริมสมรรถภาพครูสังคมศึกษาที่ทำการสอนมานาน อาจพิจารณาปรับปรุงใน 2 ด้านใหญ่ ๆ คือ

1. ด้านเนื้อหาวิชา วิธีการที่จะให้ความรู้แก่ครูสังคมศึกษาในด้านเนื้อหาวิชา ได้แก่
 - 1.1 ให้ครูได้ศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องที่ครูขาดความรู้ความเข้าใจ โดยการศึกษาจากตำรา เอกสาร สิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ จากห้องสมุด หรือเอกสารจากหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง
 - 1.2 ให้ครูได้พบปะผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่อง เพื่อให้ครูเกิดความกระจ่างในเนื้อหาวิชา
 - 1.3 หาโอกาสไปศึกษานอกสถานที่ โดยการไปศึกษาดูงานหน่วยงานของรัฐเพื่อช่วยขยายความเข้าใจให้กระจ่างขึ้น ในเรื่องโครงการปฏิรูปที่ดิน การสหกรณ์ ฯลฯ
 - 1.4 ให้ครูเข้ารับการอบรมในเนื้อหาที่ตนยังไม่เข้าใจ

1.5 ให้ครูได้มีโอกาสศึกษาเพิ่มเติมในวิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัย

1.6 จัดให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และปรึกษาหารือภายในกลุ่มสังคมศึกษาด้วยกัน

1.7 การไปทัศนศึกษา ทั้งภายในและภายนอกประเทศเพื่อหาประสบการณ์ตรง เพิ่มพูนความรู้ มีโลกทรรศน์ที่กว้างไกลขึ้น

1.8 พังการอภิปรายของผู้ทรงคุณวุฒิทุกครั้งที่มีโอกาส หรืออาจจะฟังจากวิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ก็ได้

1.9 ครูสังคมศึกษาควรสนใจอ่านหนังสือพิมพ์รายวันอย่างน้อยวันละ 1 ฉบับ เพื่อติดตามความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์บ้านเมืองทั้งภายในและภายนอกประเทศ

2. ด้านการสอน ครูสังคมศึกษาจะต้องมีทักษะในการสอนเป็นอย่างดี สุนทรียะ บุญสมบัติ (2525: 23) ได้เสนอแนะไว้ว่า ควรนำเอาวิธีสอนโดยการแสดงบทบาทสมมุติ เกม จำลองสถานการณ์ จัดกลุ่มการเรียนรู้ การใช้วัสดุทัศนูปกรณ์ประกอบการสอน ครูควรศึกษาหาความรู้ในวิธีการสอนเหล่านี้โดยศึกษาคำรา หรือเอกสารว่าด้วยเทคนิคการสอนวิชาสังคมศึกษา รวมทั้งข้อดีข้อเสียของแต่ละวิธีมาทดลองใช้และปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน ควรนำเอาสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันของผู้เรียนมายกตัวอย่างประกอบ และให้นักเรียนเป็นผู้เสนอวิธีแก้ปัญหาต่าง ๆ

นอกจากนี้ นิมนวล ทศวัฒน์ (2525: 75-77) ได้เสนอวิธีการเสริมสมรรถภาพครูสังคมศึกษา โดยให้ครูสังคมศึกษาขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ หรือครูที่มีประสบการณ์ในการสอนเป็นอย่างดี ขอสังเกตการสอนของครูสังคมศึกษาที่มีวิธีการสอนดี พยายามเข้าอบรมเชิงปฏิบัติการ อ่านวารสารของหน่วยงานต่าง ๆ ที่ให้ความรู้ทางวิชาชีพเป็นประจำ เพื่อติดตามความก้าวหน้าของวิชาชีพครูและการสอน เช่น วารสารครูศาสตร์ มิตรครู เป็นต้น เข้าศึกษาในระดับสูงเพื่อเพิ่มวุฒิทางการศึกษาและความรู้จะได้เป็นครูที่ทันสมัยเสมอ

จอห์น จาโรลิเมก (John Jarolimek 1977: 574-601) ได้เสนอวิธีการเสริมสมรรถภาพครูประจำการวิชาสังคมศึกษา ดังนี้

1. การจัดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติ (work shop)
2. การจัดสัมมนาทางวิชาการในระยะสั้น

3. การจัดศูนย์ครู เพื่อช่วยเหลือครูในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ หรืออาจจะจัดให้นักการศึกษาให้คำแนะนำแก่ครูสังกัดศึกษาโดยผ่านศูนย์นี้ก็ได้

4. การขอคำแนะนำจากศึกษานิเทศก์

5. มีการพบปะสังสรรค์แลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกลุ่มครูสังกัดศึกษา

แอนนา เอส โอชัว (Anna S. Ochoa 1981: 151-169) ได้เสนอวิธีการเสริมสมรรถภาพครูสังกัดศึกษาว่า การอบรมครูประจำการเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยครูสังกัดศึกษาได้ วิธีการจัดอบรมครูประจำการที่ได้ผลคือ

1. ครูควรมีส่วนร่วมในการวางแผนเลือกจุดหมายและการจัดกิจกรรมสำหรับตัวเอง

2. การจัดโปรแกรมการอบรมครูประจำการควรจัดตามความต้องการของครูและจัดโดยคำนึงถึงความแตกต่างทางประสบการณ์ของครูแต่ละคน

3. การจัดควรให้ครูได้เริ่มต้นด้วยตนเอง ได้ชี้หน้าด้วยตัวเองแม้จะทำให้ไม่ยอมนัก แต่ก็ เป็นวิธีที่จะนำครูไปสู่ความสำเร็จ

4. โครงการจัดอบรมครูประจำการควรเน้นถึงการเรียนรู้ด้วยตนเอง

5. ควรเน้นการสาธิตการทดลอง ให้มีการติชม ซึ่งมีส่วนช่วยให้ครูประสบผลสำเร็จในการทำงาน

6. การจัดอบรมครูประจำการแต่ละครั้ง ควรคำนึงถึงประโยชน์อย่างกว้างขวางของโรงเรียน มากกว่าการจัดเป็นโครงการเล็ก ๆ ซึ่งได้ประโยชน์น้อย

7. ให้ครูได้มีโอกาสช่วยเหลือกันและกัน และร่วมกันวางแผนการจัดกิจกรรมอบรมครูประจำการโดยใช้วิทยากรในโรงเรียนหรือนอกโรงเรียนก็ได้

วิธีการเสริมสมรรถภาพทางการสอนของครูสังกัดศึกษา มีคุณค่าทั้งสำหรับครูใหม่ และครูที่มีประสบการณ์ทางการสอนมานานแล้ว การจัดเสริมสมรรถภาพทางการสอนควรจัดพร้อมกันทั้งด้านเนื้อหาวิชาและด้านการสอน ซึ่งอาจใช้วิธีการฝึกอบรมในรูปแบบต่าง ๆ การจัดการสัมมนาทางวิชาการ รวมถึงให้โอกาสครูสังกัดศึกษาได้เข้าศึกษาต่อในระดับสูงเพื่อพัฒนาความรู้และความสามารถในการสอน การจัดให้ครูสังกัดศึกษาได้รับการเสริมสมรรถภาพควรจัดอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง สถาบันการศึกษาต้องสนับสนุนด้วยการให้บริการแก่ครูทั้งในด้านการวางแผนงานและการจัดวัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนวิทยากรสำหรับโครงการ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

นักการศึกษาในประเทศไทยได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนสังคมศึกษา และได้พบว่ามีสาเหตุที่ทำให้การสอนของครูสังคมศึกษาย่อยสมรรถภาพหลายประการ ได้แก่ สาเหตุที่เกิดจากตัวครูเอง สาเหตุที่เกิดจากนักเรียน สาเหตุที่เกิดจากผู้บริหารและสภาพแวดล้อมทางโรงเรียนและสภาพแวดล้อมทางสังคม เป็นต้น ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะของงานวิจัยต่าง ๆ ดังกล่าวจะเป็นแนวทางในการแสวงหาวิธีการเสริมสมรรถภาพของครูให้เหมาะสมได้เป็นอย่างดี

สุปาณี โคตรจรัส (2510: 64-70) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "แนวคิดเกี่ยวกับการปรับปรุงการสอนวิชาสังคมศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครู นักเรียน เกี่ยวกับการเรียนการสอน ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสายสามัญ ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังครูสังคมศึกษาจำนวน 100 คน นักเรียน 1,064 คน ในโรงเรียนสายสามัญ ชาย หญิง และสหศึกษาในจังหวัดพระนคร จำนวน 18 โรงเรียน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ และคิดเป็นร้อยละและเสนอในรูปของตาราง ผลการวิจัยพบว่าครูและนักเรียนส่วนมากมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา แต่การสอนมีประสิทธิภาพน้อย เนื่องจากความไม่สมคลุ้ยของเนื้อหาวิชาในหลักสูตร การกำหนดคะแนนและการกำหนดเวลาเรียน ครูมีหน้าที่การงานมากทำให้ไม่มีเวลาเตรียมการสอน โรงเรียนขาดอุปกรณ์และหนังสืออ่านประกอบ และที่สำคัญคือนักเรียนไม่สนใจและไม่อยากเรียนวิชาสังคมศึกษา อีกทั้งแบบเรียนไม่เหมาะสมในด้านเนื้อหาวิชา ผู้วิจัยได้เสนอแนะว่า สถาบันฝึกหัดครูควรให้ความร่วมมือในการจัดฝึกอบรมครูประจำการ ส่วนเรื่องเกี่ยวกับครูสังคมศึกษานั้น ครูสังคมศึกษาและนักเรียนที่เป็นตัวอย่างประชากรเห็นว่า ควรเป็นผู้มีบุคลิกลักษณะและบุคลิกภาพที่ดี มีความรู้กว้างขวาง ทั้งทางด้านวิชาการและวิชาชีพ ทำตนให้ทันต่อความเคลื่อนไหวของวิชาความรู้ ครูควรหมั่นหาความรู้เพิ่มเติม ควรปรับปรุงวิธีสอนและเตรียมการสอน ค้นคว้าหาความรู้ประกอบการสอนเป็นอย่างดี

อัมพร ทิลารังษี (2516: 94-100) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนสาธิต" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงการดำเนินงานประเภทกิจกรรมรวมทั้งการร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาของครูสังคมศึกษาและนักเรียนโรงเรียนสาธิต และศึกษาความคิดเห็น ทัศนคติของครูและนักเรียนต่อ

การดำเนินงานจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังครูสังคมศึกษา จำนวน 23 คน และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสาธิต จำนวน 600 คน และนำข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์โดยคิดเป็นร้อยละและหาค่าเฉลี่ยของคำตอบ แล้วนำเสนอในรูปตาราง และความเรียง ผลการวิจัยพบว่า ทั้งครูสังคมศึกษาและนักเรียน มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาสังคมศึกษา ตลอดจนเห็นความสำคัญและคุณค่าของการร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา ในด้านการดำเนินงานจัดกิจกรรมของครูพบว่า ได้มีการปรับปรุงในระดับปานกลางและสม่ำเสมอ ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาสังคมศึกษานั้นกิจกรรมที่นิยมจัดมากคือชุมนุมสังคมศึกษา ครูสังคมศึกษา มีความพอใจในผลงานของตนและยังต้องการปรับปรุงต่อไป ในด้านการร่วมกิจกรรมของนักเรียน ก็พบว่านักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อครู เข้าใจและเห็นประโยชน์ในการร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร ทั้งครูและนักเรียนมีความเห็นว่าปัญหาที่สำคัญ ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา ได้แก่ เวลาในการจัดกิจกรรมมีน้อยเกินไป ครูต้องการให้เพิ่มเวลา อุปกรณ์ การเงิน รวมทั้งการปรับปรุงสถานที่จัดกิจกรรมให้สะดวกยิ่งขึ้น

ปาริชาติ วรรณประภา (2517: 88-97) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการเรียนการสอน วิชาภูมิศาสตร์ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาทั่วไปเกี่ยวกับการเรียน การสอนวิชาภูมิศาสตร์ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญในกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาภูมิศาสตร์ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้วิจัย ได้ส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหาร 20 คน ครูผู้สอนวิชาภูมิศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 46 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 400 คน ในโรงเรียนรัฐบาล 9 แห่ง โรงเรียนราษฎร์ 9 แห่ง และโรงเรียนมัธยมสาธิต 2 แห่ง และนำข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์หาค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาค่าร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนภูมิศาสตร์มีปัญหาอยู่ในระดับ ปานกลางเป็นส่วนใหญ่ ปัญหาที่ทำให้การสอนของครูไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร มีดังนี้คือ ปัญหา การบริหารการสอน ได้แก่ การขาดงบประมาณในการจัดห้องสังคมศึกษา นักเรียนไม่เห็นความ สำคัญและคุณค่าของวิชาภูมิศาสตร์ หลักสูตรและคะแนนวิชานี้ไม่สมดุลย์กัน แบบเรียนค້อยคุณภาพ ปัญหาอื่น ๆ ได้แก่ การขาดแคลนอุปกรณ์และแหล่งค้นคว้าเพิ่มเติม ภาระการงานของครูมากเกินไป จนไม่มีเวลาทำอุปกรณ์การสอน เนื้อหาในหลักสูตรมากเกินไปเป็นอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูส่วนมากต้องการความช่วยเหลือทางด้านความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชา วิธีสอน การสร้างและการใช้อุปกรณ์การสอน และวิธีวัดผลแบบใหม่ เพราะนักเรียนต้องการให้ครูใช้เทคนิค การสอนใหม่ ๆ หลายวิธี

มานพ ภาษิตวิไลธรรม (2520: 79) ได้ทำวิจัยเรื่อง "สมรรถภาพครูประถมศึกษาที่สังคมต้องการ ในจังหวัดสกลนคร และนครพนม" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการของสังคมจังหวัดสกลนครและนครพนมเกี่ยวกับสมรรถภาพครูประถมศึกษาว่ามีความต้องการเพียงใด ความแตกต่างของความต้อการมีเพียงใด และความต้อการของครูกับการปฏิบัติของครูนั้นแตกต่างกันหรือไม่ ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังครู นักเรียน ผู้ปกครอง ผู้บริหารการศึกษาในจังหวัดนครพนมและสกลนครจำนวน 899 คน ผลปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างประชากรทุกกลุ่มต้อการครูที่มีสมรรถภาพในด้านการสอนการแนะแนว การปกครองชั้นเรียน ด้านมนุษยสัมพันธ์และการเป็นผู้นำอยู่ในระดับมาก ส่วนในด้านวิชาการนั้นกลุ่มตัวอย่างประชากรทุกกลุ่มมีความต้อการไม่แตกต่างกันและพบว่า การปฏิบัติของครูกับความต้อการของครูไม่แตกต่างกัน

สุพจน์ ศุภกุล (2521: 56) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "สมรรถภาพของครูมัธยมศึกษาตามความต้องการของชาวเชียงใหม่" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเจตคติและความรู้สึกนึกคิดตามความต้องการเกี่ยวกับสมรรถภาพครูมัธยมศึกษา และเพื่อศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูมัธยมศึกษาในด้านต่าง ๆ รวมทั้งเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพของครูมัธยมศึกษาที่เป็นที่ต้อการของกลุ่มตัวอย่างประชากร ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารการศึกษา ครู นักเรียน และผู้ปกครองในจังหวัดเชียงใหม่ รวม 687 คน ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มด้วยค่า F-test และ t-test ผลปรากฏว่ากลุ่มผู้บริหารการศึกษาและกลุ่มผู้ปกครองมีความต้อการครูที่มีสมรรถภาพด้านหลักสูตรและการสอนมากที่สุด ส่วนกลุ่มนักเรียนและครูต้อการครูที่มีสมรรถภาพด้านการแนะแนวและการปกครองชั้นเรียนมากที่สุด ส่วนลักษณะการปฏิบัติงานของครูกับสมรรถภาพของครูมัธยมศึกษาที่ครูต้อการมากที่สุดนั้นแตกต่างกันที่ระดับ .05

บุญทัน เผ่าเจริญ (2521: 90-97) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาและความต้อการของครูองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงรายและพะเยาที่สัมพันธ์กับการปรับปรุงหลักสูตร และการให้บริการของวิทยาลัยครูเชียงราย แก่ครูประจำการ" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและความต้อการของครูองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงรายและพะเยา ที่สัมพันธ์กับความคิดเห็นของอาจารย์วิทยาลัยครูเชียงรายในการปรับปรุงหลักสูตรวิทยาลัยครู และการให้บริการแก่ครูประจำการของวิทยาลัยครูเชียงรายและศึกษาเปรียบเทียบปัญหาและความต้อการในด้านบริหาร ด้านวิชาการ

ของครูองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีวุฒิครู อายุราชการต่างกัน ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังครู องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย และพะเยา 533 คน อาจารย์ในวิทยาลัยครู 46 คน รวม 579 คน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มด้วย F-test และทดสอบความแตกต่างระหว่างคู่ด้วย Studentized Range และ q-statistic เพื่อทดสอบเป็นรายคู่ ผลการวิจัยปรากฏว่าครูองค์การบริหารส่วนจังหวัดต้องการให้หลักสูตรวิทยาลัยครูเข้ากับสภาพท้องถิ่นในระดับมากและครูมีปัญหาด้านอุปกรณ์การสอน ขาด การนิเทศ ครูต้องการให้มีหน่วยงานผลิตอุปกรณ์การสอนแจกหรือจำหน่ายในราคาถูก ต้องการ คู่มือครู การจัดสัมมนาอบรมการทำอุปกรณ์ วิธีการสอน ครูองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีวุฒิ ต่างกันมีความต้องการทางวิชาการไม่แตกต่างกัน ครูที่มีอายุราชการน้อย มีความต้องการทาง วิชาการมากกว่าครูที่มีอายุราชการมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ .05 ครูปริญญามีปัญหา ด้านการสอนมากกว่าครูที่ระดับต่ำกว่าปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ครูที่มีอายุราชการ ต่างกันมีปัญหาด้านการสอนต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

อธยา หาญคำรังกุล (2523: 88-90) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นเกี่ยวกับ สมรรถภาพครูสังคมศึกษา" โดยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถภาพที่พึงประสงค์ของครูสังคมศึกษา และและความคิดเห็นที่มีต่อสมรรถภาพครูสังคมศึกษา ตลอดจนเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อ สมรรถภาพครูสังคมศึกษาระหว่างผู้ผลิตกับผู้ใช้ ที่ศึกษานี้นี้เกี่ยวกับครูสังคมศึกษา ผู้วิจัยได้ส่งแบบ สอบถามไปยังอาจารย์ที่ทำงานด้านการสอนสังคมศึกษาจากสถาบันฝึกหัดครูทั้งในระดับวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ผู้บริหารซึ่งประกอบด้วยอาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ หัวหน้าหมวดสังคมศึกษา นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร รวมตัวอย่างประชากรทั้งสิ้น จำนวน 250 คน ผู้วิจัย ได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าร้อยละ ค่ามัธยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบ ความคิดเห็นระหว่างกลุ่มด้วยการทดสอบค่า t ผลการวิจัยปรากฏว่า ผู้ผลิต ผู้ใช้ และ ผู้ประเมินมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพครูสังคมศึกษาในระดับมาก ว่าครูสังคมศึกษามี สมรรถภาพ 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านวิชาชีพ ด้านการสอน ด้านมนุษยสัมพันธ์ สำหรับการ เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มประชากรในแต่ละสมรรถภาพทั้ง 4 ด้าน พบว่า ผู้ผลิตและผู้ ใช้มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ในด้านความรู้ ความเข้าใจใน หลักสูตร ความรู้ในเนื้อหา การนำความรู้ไปบริการชุมชน ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตนเอง สามารถใช้แผนการสอนและกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน การใช้เทคนิคในการสอน

การผลิตและการใช้สื่อ การวัดและประเมินผลการสอน สำหรับศึกษานิเทศก์กับครูสังกัดศึกษา
มีความเห็นไม่แตกต่างกันในแต่ละสมรรถภาพอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

พรรณเพ็ญ ทนกล้า (2523: 87) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการวัดและประเมินผล
การเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับ
การวัดและประเมินผลความรู้เรื่องระเบียบการวัดผล การสร้างข้อสอบ วิธีดำเนินการวัดผล
และการตัดสินผลการเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของครูสังคมศึกษา และเพื่อสำรวจความ
ต้องการด้านความช่วยเหลือของครูสังคมศึกษาเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน
จากบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังครูสังคมศึกษา จำนวน 208
คน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย 45 แห่ง โดยการวิเคราะห์หาค่าร้อยละเกี่ยวกับสภาพ
ทั่วไปหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในเรื่องสภาพการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน
วิชาสังคมศึกษา การวัดผล การสร้างข้อสอบ และความต้องการเกี่ยวกับการวัดประเมินผลของ
ครูสังคมศึกษา ซึ่งปรากฏผลว่า ครูสังคมศึกษาต้องการความช่วยเหลือโดยการให้กระทรวงศึกษาธิการ
จัดหาคู่มือและอุปกรณ์ด้านการวัดและประเมินผลแจกครูอย่างทั่วถึง และยังต้องการให้กรมวิชาการ
จัดทำคลังข้อสอบและข้อสอบมาตรฐานของวิชาสังคมศึกษาให้ครูมีใช้

สุนีย์ วิงวอน (2523:71) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน
วิชาสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น" เพื่อศึกษาปัญหาของครูสังคมศึกษาเกี่ยวกับการวัดและ
ประเมินผลการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังครูสังคมศึกษาจำนวน
240 คน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ของเขตการศึกษา 6 จำนวน 80 แห่ง โดยวิเคราะห์
หาค่าร้อยละ ค่ามัธยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยปรากฏว่าครูสังคมศึกษา
ควรปรับปรุงวิธีการวัดและประเมินผลให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ เพื่อจะทำให้การวัดผลครอบคลุม
พฤติกรรมและเนื้อหาตามที่ต้องการมากขึ้น และครูสังคมศึกษาควรประชุมปรึกษากันในเรื่อง
การวัดและประเมินผล การทำโครงการสอน การวิเคราะห์หลักสูตร การสร้างข้อสอบ

ปรางค์สุวรรณ อัครโต (2524: 111-115) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของ
ครูสังคมศึกษา ผู้บริหารและศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการเรียนการสอนสังคมศึกษา ตามหลักสูตรมัธยม
ศึกษาตอนต้น 2521" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูสังคมศึกษา
ผู้บริหารการศึกษาและศึกษานิเทศก์วิชาสังคมศึกษาเกี่ยวกับวิชาสังคมศึกษาตามหลักสูตรมัธยมศึกษา

คอนตัน พุทธศักราช 2521 ในเรื่องจุกมุงหมายของวิชาสังคมศึกษา กระบวนการเรียนการสอน สังคมศึกษา วัสดุอุปกรณ์การสอนสังคมศึกษา การวัดและประเมินผล เพื่อหาข้อบกพร่องและข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอนสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษา คอนตันให้มีประสิทธิภาพโดยส่งแบบสอบถามไปยังประชากร คือ ครูสังคมศึกษา จำนวน 132 คน ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 80 คน ศึกษานิเทศก์ทุกเขต จำนวน 40 คน โดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าร้อยละ หาค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าที (t-test) ผลการวิจัยปรากฏว่า ครูสังคมศึกษาต้องการความรู้เพิ่มเติมในวิชาสังคมศึกษาเพื่อสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และมีความเห็นว่าควรจัดให้มีการอบรมทางวิชาการและการนิเทศการศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 แก่ครูสังคมศึกษาอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

วิชัย จันทร์พญา (2524: 135-143) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานของครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานของครูสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ทั่วประเทศ และเพื่อเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานของครูสังคมศึกษาทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยครูสังคมศึกษา จำนวน 615 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิจัยปรากฏว่า ปัญหาที่สำคัญ คือ

1. ปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตรใหม่ เนื้อหาวิชายากและกว้างเกินไป
2. ครูขาดทักษะในการใช้แหล่งวิทยาการและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ วิวิจารณ์ การเรียนสังคมศึกษา
3. ครูขาดคู่มือครู สื่อการสอน ตำรา เอกสารต่าง ๆ
4. ครูขาดทักษะและความรู้ในการใช้เทคนิคการสอนแบบใหม่ ๆ

และปัญหาที่ครูสังคมศึกษาในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคประสบอยู่โดยส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน แต่ประเด็นที่แตกต่างกันและเป็นประเด็นที่ครูสังคมศึกษาในส่วนกลางประสบอยู่ในระดับมากกว่าครูสังคมศึกษาในส่วนภูมิภาค คือ ความไม่สะดวกในการเดินทางไปปฏิบัติงาน ปัญหาเรื่องเวลาที่ใช้ในการเตรียมการสอน และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนไม่ดี ส่วนประเด็นที่ครูสังคมศึกษาในส่วนภูมิภาคประสบอยู่ในระดับมากกว่าครูสังคมศึกษาในส่วนกลาง คือ ปัญหาด้านการเงิน หลักสูตรเนื้อหาวิชาไม่เหมาะสมกับระดับชั้นและไม่ทันเหตุการณ์ ความไม่สะดวกในการใช้บริการของห้องสมุด

กษมา สารสมุทร (2524: 74-76) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการพิจารณาสมรรถภาพด้านการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย" มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสมรรถภาพด้านการสอน ปัญหา และความต้องการในการพิจารณาสมรรถภาพด้านการสอนของครูประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย สมรรถภาพด้านการสอนที่จะศึกษาประกอบด้วย ด้านการเตรียมการสอน การกำหนดวัตถุประสงค์ของการสอน การเลือกเทคนิคการสอน การผลิตและการใช้สื่อการสอน การวัดและประเมินผล การส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังครูที่สอนในโรงเรียนประถมศึกษาปีที่ 1-3 ของโรงเรียนในจังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย ค่ามัธยเทศคณิต วิเคราะห์หาค่าความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยปรากฏว่า ครูประถมศึกษาในจังหวัดเชียงรายน้อยกว่ามีปัญหาเกี่ยวกับ สมรรถภาพด้านการสอน การกำหนดวัตถุประสงค์ของการสอน การเลือกวิธีสอน และเทคนิคการสอน และครูประถมศึกษาในจังหวัดเชียงราย มีความต้องการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอน เช่น ด้านการเตรียมการสอน การกำหนดวัตถุประสงค์การสอน การเลือกเทคนิคการสอน การผลิตและการใช้สื่อการสอน การวัดและประเมินผลและการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กในระดับมาก

วิลาวัลย์ จำรูญโรจน์ (2526: 112-118) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาเกี่ยวกับการนิเทศวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาในการนิเทศวิชาสังคมศึกษา และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูสังคมศึกษาและศึกษานิเทศก์สายสังคมศึกษาเกี่ยวกับปัญหาในการนิเทศวิชาสังคมศึกษาโดยส่งแบบสอบถามไปยังประชากร คือ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 80 คน ครูสังคมศึกษา จำนวน 80 คน ศึกษานิเทศก์สายสังคมศึกษา จำนวน 25 คน รวมทั้งสิ้น 185 คน โดยนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่ามัธยเทศคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์หาความแปรปรวนทางเดียว ปรากฏว่าปัญหาในด้านการเรียนการสอน คือ อุปกรณ์การสอนมีไม่เพียงพอ ครูไม่มีโอกาสได้ดูการสาธิตการสอนที่ดี ครูขาดความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ครูไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนแม้ได้รับการนิเทศแล้วและศึกษานิเทศก์ไม่มีเวลาให้คำปรึกษาแนะนำแก่ครูเท่าที่ควร

ฤดี ภูมิภูถาวร (2527: 91-94) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความต้องการการเสริมสมรรถภาพทางการสอนของครูสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 4" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความต้องการการเสริมสมรรถภาพทางการสอนของครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 4 ในเรื่อง การวางแผนการสอน ทักษะการสอน การจัดกิจกรรม

เสริมหลักสูตร บัณฑิตอื่น ๆ ที่มีส่วนเสริมสมรรถภาพทางการสอนของครูสังกัดศึกษา และวิธีการเสริมสมรรถภาพทางการสอน ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังครูสังกัดศึกษาทั้งหมดในโรงเรียนมัธยมศึกษาทุกโรงเรียนในเขตการศึกษา 4 เป็นจำนวนครู 308 คน ในโรงเรียน 49 โรงเรียน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) เพื่อหาค่าร้อยละ มีชนิดและชนิด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way Analysis of Variance) และทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มด้วยวิธีของ เชฟเฟ (Scheffe's Method) ผลการวิจัยปรากฏว่า ครูสังกัดศึกษาส่วนใหญ่ในทุกกลุ่มโรงเรียนมีความต้องการที่จะเสริมสมรรถภาพทางการสอน ทุกด้านในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบความต้องการการเสริมสมรรถภาพทางการสอนของครูสังกัดศึกษา ปรากฏว่าครูทุกกลุ่มโรงเรียนมีความต้องการเสริมสมรรถภาพทางการสอนในทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นด้านที่เกี่ยวกับปัจจัยอื่น ๆ ที่มีส่วนเสริมสมรรถภาพทางการสอน ที่ปรากฏว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และกลุ่มโรงเรียนที่แตกต่างกัน คือ ครูสังกัดศึกษาในกลุ่มโรงเรียนจังหวัดกระบี่ และครูสังกัดศึกษาในกลุ่มโรงเรียนจังหวัดตรัง

งานวิจัยในต่างประเทศ

แกรี เอ็ม อิงเกอร์โซล (Gary M. Ingersoll 1976: 169-173) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "Assessing Inservice Training Needs Through Teacher Responses" โดยมีความมุ่งหมายเพื่อสำรวจความต้องการของครู และเพื่อพัฒนาเครื่องมือที่เที่ยงตรงเชื่อถือได้และเหมาะสมของแต่ละโรงเรียนตามความต้องการของครู ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถาม จำนวน 43 ข้อ กระทั่งเกี่ยวกับทักษะในการสอนไปยังครูระดับประถมศึกษา จำนวน 364 คน ครูจากโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 178 คน และครูจากโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 188 คน ประชากรที่ใช้เป็นครูในรัฐต่าง ๆ 3 รัฐ คือ นิวยอร์ก อิลินอยส์ อินเดียนา รวมทั้งสิ้น 745 คน แบบสอบถามนี้ผู้ตอบเลือกได้สองประเด็น คือ ในด้านความต้องการของครูเอง และความต้องการของครูผู้อื่นในความรู้สึกทั่ว ๆ ไป ผลการวิจัยปรากฏว่าความต้องการของครูเอง และความต้องการในความรู้สึกของบุคคลอื่น ไม่แตกต่างกัน และความต้องการที่ครูระบุว่า ส่วนใหญ่ต้องการมากที่สุด คือ การพัฒนาตัวนักเรียน (developing pupil self) และความต้องการในด้านการสอนนักเรียนตามเอกลักษณ์ (Individualizing instruction) ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะว่า

การจัดอบรมครูประจำการ ต้องคำนึงถึงการรับรู้ และความต้องการที่แท้จริงของครู การวิจัยครั้งนี้แสดงว่าครูต้องการด้านฝึกทักษะด้านการสอนเพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจของเด็ก และคุณภาพของเด็ก ให้เด็กพัฒนาตนเองเป็นสำคัญ นอกจากนี้การให้การอบรมครูประจำการ ควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย ควรดูว่าครูต้องการอะไร ไม่ควรจัดการอบรมแบบกว้างเกินไปจะทำให้เกิดผลเสียและไม่คุ้มค่า

จรรยา กูณมี (Charoon Koonmee 1978: 2686-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "A Comparative Study of the Competencies of Prospective Secondary Social Studies Teachers in the United States and Thailand" เพื่อเปรียบเทียบสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทย และสหรัฐอเมริกา โดยแบ่งการเปรียบเทียบเป็นพวก ๆ คือ วิชาที่กำหนดให้เรียนตามหลักสูตร วิชาชีพ การศึกษาทั่วไป วิชาเฉพาะ และบุคลิกภาพ วิธีการวิจัยเป็นการศึกษาในลักษณะการพรรณนาและวิเคราะห์เนื้อหา โดยผู้วิจัยศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ ทั้งในประเทศไทย และสหรัฐอเมริกา และนำมาเปรียบเทียบสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาของไทยและสหรัฐอเมริกา

ผลการวิจัยพบว่า

1. จากข้อเขียนของสหรัฐอเมริกาได้เสนอการเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาจากแบบแยกรายวิชาเป็นการรวมเนื้อหาวิชาในหมวดสังคมศาสตร์เข้าด้วยกัน แต่ในประเทศไทยขณะนี้ยังไม่ได้กล่าวถึงการรวมวิชา
2. จากข้อเขียนทั้งของไทยและสหรัฐอเมริกา ต่างเห็นว่าครูสังคมศึกษามีความรู้ทั่วไปอย่างกว้างขวาง ทั้งในด้านปรัชญา วรรณคดี ศิลปะ และทักษะในการติดต่อกับชุมชน
3. เอกสารต่าง ๆ ของไทยมักจะเน้นด้านบุคลิกภาพของครูเป็นสิ่งสำคัญ มีเพียงเล็กน้อยเท่านั้นที่กล่าวถึงสมรรถภาพของครูในด้านวิชาการและวิชาชีพ ซึ่งทั้งสองด้านนี้สหรัฐอเมริกาเห็นว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับครูสังคมศึกษา
4. จุดที่นำมาพิจารณาเกี่ยวกับสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาในด้านเนื้อหาวิชาระหว่างความคาดหวังในวิชาชีพของอเมริกา 3 ประเด็น คือ

- 4.1 ครูสังคมศึกษาคควรจะมีความรู้เกี่ยวกับสังคมศาสตร์อย่างลึกซึ้ง
- 4.2 ครูสังคมศึกษาคควรจะได้รับ การฝึกอบรมเกี่ยวกับวิชาการสอนแบบบูรณาการ
- 4.3 ครูสังคมศึกษาคควรจะได้รับ การฝึกอบรมวิชาการสอนแบบบรรยายอย่างมีประสิทธิภาพ

และยังได้กล่าวถึงสมรรถภาพซึ่งครูสังคมศึกษาคควรมีดังนี้

1. มีความคล่องตัวในการสอนสังคมศึกษาด้วยวิธีที่ถูกต้อง
2. มีความรู้ทางค่านิยม การเรียนรู้และนำมาประยุกต์ใช้ได้
3. มีความสามารถในการชี้แนะทางและกระตุ้นให้กำลังใจนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ
4. มีความรู้พื้นฐานกว้าง ๆ เกี่ยวกับวัฒนธรรม มนุษย์และสังคม
5. มีความสามารถในการเข้าถึงปัญหาและค่านิยมที่ขัดแย้ง
6. มีความสามารถใช้เทคนิคในการวัดและประเมินผลได้ดี

เจอร์ราด โจเซฟ เกนเนดี (Gerard Joseph Kennedy 1978: 6070-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "Competencies of Successful Teacher as Perceived by School Administrators in Connecticut and Teacher Educators at the University of Connecticut" มีวัตถุประสงค์เพื่อหาสมรรถภาพของครูด้านต่าง ๆ และสมรรถภาพเหล่านี้จะเป็นส่วนซึ่งถึงความสำเร็จในการสอนของครู ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษา ครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา และนักการศึกษา จำนวน 276 คน ในรัฐคอนเนคติกัต ให้เป็นผู้ตัดสินในสมรรถภาพที่ทำให้ครูประสบความสำเร็จ โดยใช้ค่าสถิติวิเคราะห์ความแปรปรวน

ผู้วิจัยได้เลือกตัวประกอบ (Factors) มาระดับละ 5 ตัว โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่มดังนี้

กลุ่มประถมศึกษา 5 ตัวประกอบ คือ

1. บุคลิกด้านการสอน (Teaching Personality)
2. อุดมการณ์ในอาชีพครู (Professionalism)
3. ความอยากรู้อยากเห็น (Inquisitiveness)
4. ความสามารถในการสอน (Teaching Ability)
5. ความเสียสละ (Dedication)

กลุ่มมัธยมศึกษา 5 ตัวประกอบ คือ

1. บุคลิกภาพในการสอน (Teaching Personality)
2. อุดมการณ์ในอาชีพครู (Professionalism)
3. ความอยากรู้อยากเห็น (Inquisitiveness)
4. ความสามารถในการสอน (Teaching Ability)
5. ความเป็นผู้นำ (Leadership)

ผู้วิจัยสรุปว่า

1. ครูที่ประสบผลสำเร็จทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่มีสมรรถภาพต่างกัน
2. นักการศึกษา ครูใหญ่ มีความคิดเห็นแตกต่างกันเกี่ยวกับสมรรถภาพซึ่งจำเป็นต่อความสำเร็จในการที่จะเป็นครู
3. ความคิดเห็นของนักการศึกษา ครูใหญ่ ผู้อำนวยการไม่แตกต่างกันเมื่อนำความคิดเห็นมาเปรียบเทียบกัน

ทุกคนมีความเห็นว่าบุคลิกภาพในการสอนของครูสำคัญมากสำหรับอาชีพครู และควรที่จะนำเอาองค์ประกอบทั้ง 10 ข้อนี้ ไปฝึกสมรรถภาพให้กับนักศึกษาข้างเพื่อจะได้เป็นครูที่มีสมรรถภาพ เมื่อออกมาประกอบอาชีพ และควรนำเอาสมรรถภาพเหล่านี้มาเป็นการตัดสินใจในการให้คะแนนของนักศึกษาด้วย

เมโรลีน มารี สจวต (Merolyn Marie Stewart 1978: 618-A) ทำการวิจัยเรื่อง "The Perceived Importance of Selected Teaching Competencies for Secondary Social Studies Teacher" มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงการให้ความสำคัญแก่สมรรถภาพในการสอนของครูสังคมศึกษา โดยนักการศึกษา 4 กลุ่ม ตัวอย่างประชากร ประกอบด้วยครูสังคมศึกษา ครูใหญ่ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาและอาจารย์จากสถาบันฝึกหัดครู กลุ่มละ 40 คน โดยสร้างแบบสอบถามครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับสมรรถภาพ 7 กลุ่ม ได้แก่ การสอนแบบสืบสอบ การสอนแบบความคิดรวบยอด การสอนค่านิยม การสร้างสถานการณ์จำลอง การแสดงบทบาทสมมุติ การใช้สื่อการเรียนการสอน และเน้นคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์ และแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) ผลการวิจัยพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ระหว่างความตึกเห็นของกลุ่มประชากรทั้ง 4 กลุ่ม ต่อกลุ่มสมรรถภาพทั้งหมด ยกเว้นกลุ่มครูผู้สอน
 สังคมศึกษาและครูใหญ่ซึ่งเห็นสอดคล้องกันในสมรรถภาพการสอนแบบสืบสอบ ความตึกรวบยอด
 ค่านิยม การแสดงบทบาทสมมุติ และการเน้นสถานการณ์จำลอง และการใช้สื่อการเรียนการสอน
 ส่วนสมรรถภาพที่ตึกเน้นความสำคัญมากที่สุด คือ การเน้นคุณค่าของความเป็นมนุษย์และการสอน
 แบบสืบสอบ

อับดุลราฮิม มาชิ อัล-กัมดี (Abdulrahim Mashi Al-Ghamdi 1983: 2967-A)
 ได้ทำการวิจัยเรื่อง "The Professional Development of Inservice Teachers in
 Saudi Arabia: A Study of the Practice and Needs" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ
 พิจารณาถึงผลที่มีต่อการพัฒนาการอบรมครูประจำการในซาอุดีอาระเบียและพยายามที่จะจำแนก
 ความต้องการอบรมครูประจำการของครู เลือกขอบเขตของทักษะในการสอนและสมรรถภาพตาม
 ความรับรู้ของครู ผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์ ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังครูระดับประถมศึกษา
 และระดับมัธยมศึกษา จำนวน 373 คน ผู้บริหาร 73 คน และศึกษานิเทศก์ 29 คน แบบสอบถาม
 มีจำนวน 48 ข้อ ซึ่งได้เลือกเฉพาะทักษะการสอนและสมรรถภาพของครู พอสรุปได้ 7 ประการ คือ

1. การพัฒนาอัตคตมโนทัศน์ของเด็ก (Developing Pupil Self Concept)
2. การแก้ปัญหาในห้องเรียน (Handling Classroom Problem)
3. การวางแผนการสอน (Planning Instruction)
4. การพัฒนาบุคลิกภาพของตนเอง (Developing Personal Self)
5. การสอนเด็กรายบุคคล (Individualized Instruction)
6. การจัดการบริหารชั้นเรียน (Managing Classroom)
7. การวัดและประเมินสัมฤทธิ์ผลการเรียน (Evaluating and Assessing Achievement)

ผลการวิจัยพบว่า ครู ผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์ในกรุงเจดดาห์ เห็นว่า ครูต้องการ
 การอบรมครูประจำการ ในเรื่องทักษะการสอนและการให้ความรู้เจาะจงในเรื่องที่ตนจะสอน สิ่งที่
 ผู้ตอบทุกคนเห็นด้วยมากที่สุดคือ สมรรถภาพครูที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอัตคตมโนทัศน์ของเด็ก

เป็นที่น่าสังเกตว่างานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่กล่าวถึงการเสริมสมรรถภาพ
 ครูสังคมศึกษาโดยตรงนั้นมีอยู่น้อยมาก แต่พอจะสรุปได้ว่าครูสังคมศึกษาต้องการจะปรับปรุงการเรียน

การสอนวิชาสังคมศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยต้องการคำแนะนำและความช่วยเหลือในด้าน การวางแผนการสอน การเพิ่มพูนความรู้ในเนื้อหาวิชาสังคมศึกษา วิธีการวัดและประเมินผลที่ถูกต้อง การจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนที่พอเพียง และเทคนิควิธีสอนแบบใหม่ ๆ ให้แก่ครู รวมถึง การเสริมสร้างบุคลิกภาพที่ดีด้วย ทั้งนี้อาจจัดให้ครูสังคมศึกษาได้มีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกัน การจัดอบรมหรือสัมมนา และการจัดการนิเทศให้แก่ครู เพื่อช่วยให้ครูได้พัฒนาความสามารถ ทักษะ ในด้านต่าง ๆ อันจะช่วยให้การเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย